

ÂLİMLERE MESAFEMİZ

Nureddin Yıldız'ın (29.) Hadislerle Diriliş dersidir.

Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdüli'llahi Rabbi'l âlemin ve sallallahu ve selleme alâ seyyidina Muhammedin ve alâ alihi ve sahbihi ecmaîn.

İlmi ibadet olarak gören, ilimle yükseldikçe Allah'a yaklaşmanın mümkün olduğuna bizi iman ettiren bir dinimiz var, elhamdülillah. İlme ne kadar önem verildiğini, ne kadar yüksek tutulduğunu onlarca ayet, yüzlerce hadisle belgelemek mümkündür. Böyle bir konuyu ders yapmaya gerek duymuyorum. İlim hakkında herhangi bir Müslüman'ın yeteri kadar kanaati vardır. Uygulayabilir, uygulayamaz ayrı bir şey. Ancak biz hadis-i şeriflerle yükselme gayesi olan insanlar olarak ümmet-i Muhammed'in hadis ilmini bugünlere taşıyanları isim isim konuşarak bir satır başı yapmamız gerekiyor.

Âlimin içimizdeki yeri. Bizim âlimle mesafemiz ne olmalıdır? Bu sorunun cevabını vermeden, bile bile kendimizi aynı yerde sayar duruma düşürebiliriz. Zira âlim, Peygamber'in vârisidir, sallallahu aleyhi ve sellem. Elindeki mühür Peygamber'in adının yazılı olduğu bir mühürdür. Âlim çok tehlikeli. Yokluğu tehlikeli, varlığı yine tehlikeli. İlaç gibi. Ölçüsüz ve yanlış kullandığında zehirliyor, öldürüyor, felç yapıyor, sakat bırakıyor. Kullanmadığın zaman yine ölüyorsun. Önceki ümmetler, Hıristiyanlık ve Yahudi mensupları da âlimleri yüzünden helak oldular. Kur'an-ı Kerim onlar için "ruhbanlarını yani âlimlerini rab edindiler" diyor. Rab edindiler. Bu çok önemli ve ağır ikazlar ihtiva eden bir ayettir. Rab edinmek. Âlimi rab edinmek. Nitekim sahabeden biri bu ayeti duyunca Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme hitap edip "Ya Resûlallah, ben tanıyorum onları ama hiç Hıristiyanlar arasında papaz benim rabbimdir diyene rastlamadım. Ayet ise 'rab edindiler' diyor." diye merakını dile getirmiş. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de buyurmuş ki: "Peki onlar her istedikleri şeyi sanki Allah emrediyor gibi insanlara yaptırınca Allah'ın emretmediğini, bunu papazların emrettiğini bildikleri hâlde evet demediler mi?" Rab edinmek budur zaten. Ne derse 'evet' demek Allah içindir sadece. Allah ne derse 'evet' denir. Papaz veya haham ya da başka birisi ne derse evet denemez. Allah'tan ne naklederse ona evet denir. Onun kişisel kanaatleri Allah'ın sözleri gibi, Peygamber'in sözleri gibi algılanamaz, algılanmamalıdır diye izah etmiş. Anlam olarak ben bunu bu şekilde beyan ediyorum. Hadis-i şerif bu kadar uzun değil. Bizim nazarımızda bu ümmetin âlimleri, Peygamber'in vârisleridirler. Bu bir mecazî deyimdir elbette. Âlim, Peygamber'in vârisi ise Peygamber'in önünde durduğu gibi âlimin önünde duracak demektir Müslüman.

Müslüman açısından âlim, sıradan biri değil. Âlimin gözünden Müslüman'a bakalım. Yani Müslüman'ın gözünden âlime baktık, böyle değerlendirdik. Âlimin gözüyle bakalım bu olaya. Mehmet diye bir Müslüman'dı. Allah ona ilim nasip etti. Kur'an'ı biliyor oldu, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadis-i şeriflerini biliyor oldu ve aynı şekilde o Kur'an'dan, o hadisten fıkıh üretebilir oldu, tefsir bilip ayet izah edebilir oldu. Binaenaleyh, bu sıradan Müslüman'dı, Peygamber'in dilini anlar bir adam oldu. Allah'ın muradını bilir bir adam oldu. Bu bir seviyedir. Yeni bir kimliktir. Bu, imzasıyla bir insanın idam edilebileceği kadar yetkili bir hâkimdir. Elindeki bıçakla bir insanın kalbini ameliyat ediyorum diye kesebilecek bir doktor gücündedir bu. İnsanların ebedî dünyası olan ahiretleri ile ilgili cennet ve cehennemleri ile ilgili konuşuyor ve bu konuştuğunu Allah adına imzalıyor. İbnu'l Kayyim el-Cevzî'nin bir tespitini daha önce söylemişim. Âlimlerin, kadınların konumunu yani İslam namına hüküm verenlerin konumunu tespit eden kitabına *عَنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ* diye isim vermiş. "Âlemlerin Rabbinin Adına İmza Atanlar" diyor. Hicrî sekizinci asırda bu kitabı yazmış. "Bu helaldir" dediği zaman, "bu haramdır" dediği zaman esasen şunu demek istiyor: "Allah sana bunun için izin veriyor/vermiyor." Âlim kişisel kanaatini ve zevkini anlatan birisi değildir.

Bu kadın ve erkek nikâhlıdır diyorsun, Allah adına nikâhlı sayılırlar diyorsun. Ya da bunlar Allah'ın şeriatına göre nikâhlı değildirler diyorsun. Senin bu sözünden sonra otuz sene daha bir yatağı paylaşıyor onlar. Sen bir zina durumuna Allah adına serbest demiş oldun. Eğer boşanmamış oldukları hâlde boşandı dediysen, dört beş çocuğu anasız babasız bıraktın. Onların torunları bile onun babasızlığı yüzünden zillet çektiler. Senin yanlış fetvan yüzünden. Abdullah ibni Mesud'a bir mesele hakkında ısrar etmişler. Çok enteresan bir cevap veriyor, siz bizi sırat köprüsü mü zannettiniz, bize binip cennete geçeceksiniz de biz ne olacağız diyor. Yani kalbi mutmain değil. Ama o sıkıştırıyor. Sen helal desen 'helal olacak', haram desen 'haram olacak'. Bizi sırat köprüsü mü zannettiniz diyor. Binip sırtımıza geçeceksiniz, günahını ben çekeceğim. Sen nasıl olsa "ben Abdullah ibni Mesud'a sordum" diye keyfine bakacaksın, kıyamet günü de hakikaten ben sormuştum diyeceksin. Melekler sana sorgu bile yapmayacaklar çünkü sahabeye sordun sen.

Bu nedenle âlimin gözüyle âlime baktığımız zaman; Resûlullah'ın mührünü taşıyorsun sen. O mühür de Allah'ın adının yazılı olduğu bir mühürdür. Binaenaleyh, âlim gerçekte sırat köprüsü gibi bir şey. Yani cehennem üzerine kurulmuş bir köprü, basıp geçiyorsun sen. O ateşte kendi yanıyor, seni yakmıyor belki de. Bunu için Müslüman'ın gözüyle bakıldığında da, âlimin gözüyle bakıldığında da muhteşem bir yeri var. Peygamber değil ama Peygamber makamının temsilcisi. Tıpkı ne gibi; Türkiye Cumhuriyeti bir devlettir. Beş yüz bin kişilik ordusu var. Bin öğretmeni var. Şöyle şöyle şöyle daireleri var. Türkiye Cumhuriyeti yetmiş altı milyonluk bir devlet. Büyük bir güç, büyük bir otorite. Beş haneli bir köy düşünün. Beş haneli bir köyün bir muhtarı vardır. Biri kendi, dört de evde var, sekiz oydan beşini alıp seçilmiş. Yani yirmi milyonda biri temsil ediyor bu ülkede. Elinde bir mühür var. Bu mühür devlet. Köydeki Hurşit ağa değil o. Türkiye Cumhuriyeti'nin mührünü taşıyan Hurşit o. Adı önemli değil bir daha. Bu neyse işte, Peygamber'in adına helaldir, Allah'ın adına haramdır diyen âlim de odur.

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuş ki Ebu Hureyre'ye" diye başlayan bir hadisteki âlim, Hurşit ağanın mühründen daha önemli. Çünkü Hurşit ağa en fazla seni ipe götürür. Mazlumsan da cennete girersin ama o hadis on bin, yüz bin, belki bir milyon insanın dinsiz olmasına sebep olabilir bir hadistir. Neden? Hurşit ağanın yanlış mührü gitse gitse bir sülaleyi mahvederdi diyelim. Bu tapu filancanındı diye tutanak tuttu, mühür bastı, iki uyduruk şahide imzalandı. Bir aileyi yok etti diyelim. Ama hicretin onuncu senesinde, yirminci senesinde bir muhaddisin yanlış rivayet ettiği, yirmi olması gereken şeyi on beş olarak rivayet ettiği bir hadisi düşün. Üzerinden bin dört yüz sene geçti, bugün bir milyar Müslüman, "Resûlullah böyle dedi" diye inanıyor. Yüz sene önce de bugün var olmayan belki beş yüz milyon Müslüman böyle düşünüyordu. Bundan üç yüz sene sonra Müslümanlar -biiznillah- dünya nüfusunun yarısından fazlası olacak. İki milyar, üç milyar insan مُحَمَّدٌ لَأِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ الرَّسُولُ اللَّهُ diyecekler, bunların hepsi Resûlullah böyle dedi zannedecek. Dolayısıyla kıyamet günü bir âlim, bir muhaddis dirildiğinde kılmadığı namazlar, yanlış kıldığı namazlar vesaire, çaldığı para, oynadığı kumar... her neyse bütün amelleriyle dirilecek. Ama milyarlarca insanın yanlış yönlendirildiği bir bilginin katili olarak da dirilecek. Eğer yanlış iş yaptıysa. Bu nedenle bizim bir âlimimiz, sıradan bir Müslüman değildir. Bu duygu, bu düşünce de Müslüman'ın aklında üç aşağı beş yukarı bulunduğu için bizim âlimlerimizin dünyada put hâline getirilme tehlikesiyle kıymetlerinin bilinmemesi tehlikesi arasında dengede durmaları gerekiyor. Bu çizgi çok önemlidir. Âlimlerimiz Allah adına imza atıyorlar. *عَنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ* demişti İbni Kayyim. Âlemlerin Rabbinin adına imza atıyorlar bunlar. Dolayısıyla onun kalemi, sıradan bir tükenmez kalem olamaz. Onun kaleminin mürekkebi levh-i mahfuzdan geliyor. Müslüman bakarken de o kaleme bakmalı, o âlim de bu kaleme o niyetle bakmalı.

Dolayısıyla o Müslüman'dır, camimizde namaz kılar ama sıradan biri değil. İnsanlığı sıradan insanlık, Müslümanlığı sıradan bir Müslümanlık, hepimiz gibi ama vasfı ve kimliği sıradan bir kimlik değil; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin vekili o. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sıradan insan değildi. Amine'nin oğluydu. Kuru ekmeği yiyen kadının çocuğuydu. Tamam, buna bir itiraz yok. Hastalanan bir insandı ama Allah'ın Peygamberi'ydi. Aminenin torunu, Amine'nin torununun torunu, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem benim dedemdi diye övünebilir. İnsanlık boyutunun devamı o. Ama Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin soyundan değil; ilminin uzantısından. Zeynel Abidin rahmetullahi aleyh, Resûlullah'ın vekili. Ne açısından? Soyundan gelmiş. Baş üstüne. Ebu Hanife de ilim soyundan gelmiş. Binaenaleyh, Ebu Hanife'yi lanlı lunlu, sokaktaki bir Ahmet ağa, Mehmet ağa, Numan ağaya çevirdin mi onun insanî kimliğine verdiğin zarar âlimlik vasfına da dokunduğu zaman ipin ucu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gider. Resûlullah'a yanlış bir gözle baktığında da levh-i mahfuzdan büyük bir hata zincirinin başını elinde tutuyor olursun.

Bunun için âlimler, bizim ümmetimizin içerisinde normal Müslümanlar gibi değildirler. وَرَثَةٌ الْأَنْبِيَاءِ oldukları için ciddi bir kimlikleri vardır. Bu bir seviyedir. Ancak bu seviye abartılır da put hâline getirilir, âlimler sahip oldukları ilim mirası yüzünden adeta Peygamber gibi karşılanırsa belki de Peygamber'den de daha değerli bir kimlik sahibi görülürlerse bu, aç kalmamak için, aç kalırsam ölürüm diye korkan birisinin on ekmeği birden yemesi gibi olur. Beton gibi olur miden, hastaneye zor yetiştirilirsin. Aç kalmak nasıl tehlikeliyse on tane somon ekmeğini bir arada yemek de tehlikeli. O yüzden âlimlerimizin, karşımızda kahvede ayak ayak üstüne atıp konuşabileceğimiz gibi algılanmaları doğru değil. "Bu âlim böyle düşünüyor, valla ben böyle düşünmüyorum..." Siz kim oluyorsunuz? "Biz de az çok Kur'an okuyabiliyoruz..." Maşallah maşallah, Allah nazardan korusun! Belki Yasin'i de ezber biliyorsun! "Yok yok, Yasin'i bilmiyorum ama Mülk suresini biliyorum..." Oh, küçük âlim mübarek! Ümmet-i Muhammed'in en büyük değeri olan Peygamber vârislerini okul arkadaşı gibi karşılayan hiç değilse edepsizdir. Kim kimle muhatap oluyor? Böyle yapan, ucu Peygamber aleyhisselama dayanan bir hata işlemiş olur. Öte yandan, âlimin banyoda giydiği terliği mukaddes bir emanet diye saklamaya kalkarsa bu da abestir. Âlimi o zaman put haline getirmiş olursun.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, kendisi için bile "Hıristiyanlar'ın İsa'ya yaptığı gibi beni abartmayın. Mezarımı da bir ibadet yerine çevirmeyin" buyurdu. Daha ne desin. Ama aynı Peygamber'e, "Muhammed bir görüşseydik ya!" diye hitap edenlere de أَفَلَا يَعْقِلُونَ diye Allah vafetti, akılsızlar dedi. أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ Kafaları mı çalışmıyor bunların? "Muhammed bir görüşelim mi?" denir mi hiç Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem! Allah bile adını anmıyor onun. Muhammed diye çağırıyor hiç. Ey Muhammed diye bir ifade yok arkadaşlar, "ey Peygamber'im" var. Peygamber'in kabrini mabede çevirmek de yasak, onu amcanın çocuğu gibi çağırma da. Demek ki müminlerden beklenen nedir; denge. Vârislerine de bu denge intikal etmelidir.

Âlimler ne ulûhiyet makamına oturtulabilir, rab edinilebilirler ne de zillet makamına, çukuruna düşürülebilirler. Her ikisi de buldukları makam açısından tehlikelidir. Dikkatinizi çekiyorum. Bir âlim konumunda, mürşit konumundaki insan bir saatlik konuşma yapıyor. Dikkat ediniz, üsluba, taktiğe, zehrin nasıl verildiğine dikkat edin. Bir saat konuşuyor, bir saatin belki 30 dakikasında "mürşid-i kâmilimiz buyurmuştu ki, biz kimseyi yalnız bırakmayacağız, biz varken cehenneme girmez kimse" diyor. "Ben sizin en günahkârınızım ama mürşid-i kâmilim beni kurtaracak inşaallah. Sizin de mürşid-i kâmiliniz ben olduğuma göre varın siz de beni takdir ediverin" diyor sinsi bir şekilde. Açıkça dese ki "sizi kıyamet günü kurtaracağım" az önce beraber yemek yiyorduk, sen de çorba içtin biz de çorba içtik. Akşam üç rekât namaz kıldık, sen de üç rekât namaz kıldın. Ne farkımız

var ki? Yok efendim ben garibim, zavallıyım mürşidi kamilim uçsuz bucaksız bir adam. Neredeyse peygamberleri bile kurtaracak kıyamet günü. Öyle bir yetki sertifikası var. Kendini övse dikkat çekecek, bir üstü övüyor. Onun üstünü bir araştırıyorsun ki Allah korkusundan sabahlara kadar uyuyamamış bir deli divane. Gerçekten Allah dostu. Hayatta “kurtardım, kurtaracağım” diye bir şey söylememiş o. “Rabbim beni cehenneme koyma” demiş başka bir şey dememiş. O Allah dostu da hep Peygamber’i göstermiş, bakın Peygamber burada demiş. Ama bunun kabiliyeti yok. Bu Cadillac gibi arabalarla dolaşan, kamplarda keyif safayla pirzolarlar yiyen bir büyük âlim zat... Bunun keyfi yerinde fakat bir üstün sığınağı altında saltanat sürüyor. Sonra da insanlara “öpün elimi girin cennete” dese, “senin elinde cennet diye bir şey yazmıyor. Macun mu bu biz oraya tutunca bizim elimize de cennet geçecek” demiyor. “Yani elhamdülillah, ben günahkârım ama bu elimle hoca efendinin elini çok öpmüştüm, dolayısıyla bu elim mübarek bir ele değmiş bir eldir. Yoksa bizde bir şey yok” deyip yukarıyı gösterip kendi katında tutuyor insanları.

Âlimi, vârisi olmakla şereflenmesi gereken Peygamber’inden adeta daha değerli hâle getiren anlayış da bizim için yanlıştır. Bu, âlimi rab edinmektir. Âlimin rab edinilmesini asla kabul edemeyiz. Biz ne istiyoruz? Âlimin önünde edepten iki kat olan adam istiyoruz. Böyle olmamız gerekir diyoruz. Ama ilmine; şahsına değil. Biz onun ilmine hayranız. Çünkü ilmidir Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden devraldığı. Mukaddes bir eli ayağı yoktur o âlimin. Mukaddes olan ilmidir. Onun değeri de o ilme layık olduğu kadardır. O ilme yüzde kaç sadakati varsa, gereği olarak insanlara mütevazı davranması lazım. İnsanların yediği tabaktan yemesi lazım. Talebelerini ayrı bir sofraya oturtup kendisi özel bir sofrada oturuyorsa ilim bitti. Kölelerle yemek yiyen Peygamber’e vâris ol. 10 sene seninle talebe olan senin yanında su içmeye bile korksun; ama onun vârisisin sen! Gülerler insana. Kölesinin çocuğunu dizinin dibine oturtup öbür dizine de Fatıma’dan doğmuş torununu oturtan Peygamber’in var senin. Sen hiçbir talebenle şakalaşmamışsın, hiçbir talebenle sofraya oturmamışsın. Bu ifrat ve yanlıştır bir şey. “Efendim sulanıyorlar...” Sen sulanmama dersi ver o zaman. Ununu fazla koy, cıvık olmasın hamur. O da senin sorunun. Sen ilimle kapatamadığın açığı filmle kapatmaya çalışıyorsun o zaman. Biz âlimlere su-i edebi cinayet görürüz. Edep açısından, edep cinayeti bu. Ama âlimleri ilahlaştırıp, putlaştırıp onları aşılmaz kimlik sahibi hâline getirip o sayede cennete gireceğimizi zannetmeyi de akılsızlık görürüz. Dinimiz açısından bu da tehlikeli. Bu da başka bir cinayet olur.

Bu sebeple biz âlimlere hangi mesafede durmamız gerektiğini dikkatli bir şekilde düşüneceğiz. Burada ben sade vatandaşların âlim perspektifini, âlim değerlendirmesini kınayamıyorum maalesef. Neden kınayamıyorum? Âlimler kendileri bu heybeti sağlamak zorundadırlar. Çünkü insanlar, biz âlimlerden gördüğümüzü yaptık, derler. Âlim âlimi isim vererek medya önünde teşhir ederse vatandaş da kalaylar tabii. Âlimler birbirlerine karşı edep vazifesi, birbirlerine karşı heybet koruma vazifesi yapacaklar ki sıradan vatandaşlar da ne yapacaklarını öğrenecekler. Hep geçmiş âlimlere, geçmiş mürşitlere tazim ve saygı, mevcutlara küfür kalayla olursa insanlar da bundan istedikleri kadar esneklik üretebilirler. Biz ümmet-i Muhammed’iz, âlimlerin kulu değiliz. Biz âlimlerin de kulu olduğu Allah’ın kullarıyız. Âlimlerin de iman etmekle şereflendiği Muhammed aleyhisselama iman ettik. Ama bizi sevgili Peygamber’imize onlar ulaştırdığı için hizmetlerinde olmak, ellerini öpmek, sularını dökmek şereftir bizim için. Elleri su dökeriz. Âlimle kucaklaşmak elbette neyimize gerek, elini öptürdüyse bunu şeref kabul ederiz, akrabam ise belki kucaklaşmak isterim, bu ayrı bir mesele ama bizim tazimimiz ilminedir. Eğer bana anlattığı takvayı kendi çocuğunu evlendirirken rezil hâle getirirse, benim de ona pratik bir saygı gösterme imkânımı kaldırmış demektir. Bana anlattığın Peygamber’e bağlılık, sünnete bağlılık senin düğününde olmayıverdi. “Benim düğünüm hariç iyi Müslüman olur” mu diyordun sen bize yoksa derim ona. Bana hep sadakadan bahsediyorsun, senin hiçbir fedakârlığını

görmedim diye sorgulama yaparım. Bu yaptığım da ilimden dolayıdır. Bu benim, âlimin şahsına değil taşıdığı kimliğine tazimimi gösteriyor. Onun ilmine tazimim ibadettir, şahsına tazim yaparsam putçuluktur. Benim dinim putçuluğu kaldırmak için gelmiştir zaten.

Burada üç âlimden nakil yapmak istiyorum. Bu üç âlimden yapacağım nakille bir saatten beri anlatmaya çalıştığım şeyden, bilgilerden size verdiğim mesajı nereden aldığımı kaynaklandırmak için özellikle söylüyorum. Çok önemli üç not arkadaşlar. Bu üç büyük âlimimizin notunu, âlimlere nasıl bakmamız gerektiği konusunda bir açı olarak tespit edebiliriz.

Birinci aktaracağımız, İbnü'l-Cevzî rahmetullahi aleyhten. Ebu'l Ferec İbnü'l-Cevzî. İbni Kayyim el-Cevziye değil. İbnü'l-Cevzî sadece. Telbis-ü İblis isimli bir kitabı vardır. Keşke vaktimiz olsa da bu kitabı okuyversek ders olarak. Bir derya. Telbis-ü İblis, şeytanın soktuğu kılıflar demek. Şeytanın insana giydirdiği kılıflar ya da elbiseler gibi bir anlamı var. Hangi tip Müslüman'ı hangi hilelerle şeytanın tuzağa düşürdüğünü anlatıyor kitapta. Hacimli bir kitap değil. Ama mesela hafızları hangi tuzaklarla Allah'tan uzaklaştırdığını anlatıyor. Zenginleri hangi tuzakla uzaklaştırdığını, tasavvuf erbabını nasıl hileye düşürdüğünü anlatıyor. Yani tasavvufa karşı değil, kendisi de bir Türk tasavvufçudur zaten. Her mesleğin, her branşın mesela müfessirlerin bile kendilerine göre bir tuzağı vardır diyor. Şeytan bakmış ki bu adam tefsirde ilerliyor, onu tefsir yönüyle çökertmeye çalışmış. Bu adam çok zahit biri, züht kanalıyla onu çürütmeye çalışmış. Deyim yerindeyse herkese bir külah buluyor şeytan, diyor. Kendine göre bunu izah etmiş, rahmetullahi aleyh.

Bu kitapla ilgili bir hatıram var. Mekke'den babama göndermiştim bu kitabı. O da bulduğu kitabı okumadan rafa koymayan birisidir. Babam hafız adam, tasavvuf erbabı, tefsirden de fena bir bilgisi yok, baştan sona bir sürü tefsiri ders olarak okumuş birisi, kıraat de biliyor. Hepsiyle ilgili bir tuzaktan söz ediyor burada. Dedi ki; sen bana bir kitap gönderdin ya, evet dedim; "sen" dedi, "bana bir kasıtle göndermedin değil mi bunu? Adımı nereye yazmış diye merak edecektim ama benden asırlar önce yaşamış, nereye yazdığını da bulamadım."

İbnü'l-Cevzî çok vasıflı bir âlim, rahmetullahi aleyh ve gaferallahu leh. Muhteşem bir tespiti var arkadaşlar. Bu tespiti, hele bugün 2014 yılının ilk aylarını yaşayan Müslümanlar olarak, ya Rabbi bu bizi mi düşünerek yazmış diye zannedeceğimiz kadar. Çok büyük bir tespit. Hepimizin not defterinde bir kenarda durmalı ve belki de bunun hakkında beş on makale yazmamız lazım. Duygularımızı ifade etmek için. Diyor ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Müslümanlar kendilerini iman ve İslam'a nispet ediyorlardı. Dolayısıyla onlara Müslüman veya mümin deniyordu. İslam da bunu istiyor zaten. Şimdi ise "filanca" cemaat deniyorsa Resûlullah'ın zamanından farklı bir İslam oluşturduk demektir.

Çünkü Ebu Bekir'e sorulduğunda "Müslüman'ım" dedi mi yetiyordu. Müminim dedi mi yetiyordu. Şimdi Anadolu'da Nureddin hoca veya birisi için "dinle bunu, hoca efendi tefsir dersi yapıyor" dendiğinde "kimlerden?" diye soruluyor. Adam hadis okuyor? İyi de hangi cemaatten! Allah demek, Peygamber demek yetmiyor. Kimdensin diye ek belge göstermen gerekiyor. Tıpkı ne gibi biliyor musunuz; T.C. vatandaşımı, buyur nüfus kâğıdım deyip trafik polisini susturamıyorsun, araba kullanma belgeni de çıkarttırıyor. Ben ümmet-i Muhammed'denim diyorsun, yetmiyor. Hangi cemaatten olduğunu bileceğiz, ona göre güvenlisin diyor. İbnü'l-Cevzî, eğer böyle ise mantık değişmiştir diyor. Bu da âlimler ve mürşitler kanalıyla olduysa cinayetin başı onlar demektir. Kendi isimlerine nispet ettiriliyorsa eğer, bu da onları rahatsız etmiyorsa, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem adına bağlanmış olmak kefarete için yetmiyor, bir de senin adını ilave kefarete olarak

göstermek gerekiyorsa bu sorun âlimlere ve bu işe alet olan âlimlerin etrafındaki onun yan kollarına ait bir vebaldir. Bu bir cinayettir. Birinci notumuz İbnü'l-Cevzî'den, radiyallahu anh.

İkinci olarak İmam Gazalî'den. İmam Gazalî'yi tanıtıyorum, eğer tanıtacaksak biz elimize kalem defter alıp talebe diye oturmayalım arkadaşlar. Diyor ki İhyau Ulumi'd-Din'in 1. cildinin girişinde; ilim nedir, ilme nasıl bakılmalıdır meselesini izah ederken diyor ki: "Sen gerçekten hakkın peşindeysen hakkı bil, hakka göre de insan seç." Cümlesine dikkat edin: Hakkı bil, hakka göre adam seç, eğer derdin haksı. Adama göre hak seçtiğin zaman sapıklık çöllerinde kalırsın. Ancak İmam Gazalî'nin söyleyebileceği muhteşem bir söz.

Üçüncüsü el-İ'tisam isimli kitabından, Şatıbî'nin rahmetullahi aleyh. İmam Şatıbî, usul-ü fıkihta, bilhassa makasit bölümünde şu dereceden bir âlimdir diyemeyeceğim, tek âlimdir. Resûlullah'ı, Kur'an'ı anlamak, böyle bir Resûlullah anlamak, şeriatın ruhunu bilmek bakımından rakipsizdir Şatıbî, kendi zamanından bu zamana kadar şüphesiz. Biz inşallah müyesser olursak, elimdeki icazetten onun Muvafakat isimli kitabını ders olarak da yapmayı düşünüyorum. Allah ömür verir, sıhhat, afiyet, fırsat verirse. Şatıbî demek âlim demek. Âlim de Şatıbî demek. Öyle muhteşem bir zat, rahmetullahi aleyh. Yer yer ondan sık sık alıntı da yapacağız inşallah. El-İ'tisam, tamamını yazmaya muvaffak olamadığı, bidat kavramını açıkladığı bir kitaptır. Bendeki iki ciltlik bir baskıdır, bir ciltlik baskıları da var, tahkikine göre ciltleri değişiyor. 1. cildin 872. sayfasından naklediyorum. Bu kitap, sünnetle bidatin nasıl çeliştiğinin mantığı üzerine kurulu bir kitaptır. Yani bir matematik bilim adamının tahtaya formüller yazıp tahtanın dibinde bir eksi, x falan bir şey vardır, bakarsın en üstteki artı bilmem neyle denk oldu. Sen uyumuşsundur o anda, o hâlâ yazıyor. Onun İ'tisam'ı böyle bir kitap. Bismillah diye başlar, kitabın sonuna gelmeden ömrü bitti, yetiştiremedi. Bakarsın ki sünnet diye bir aşu yapmış sana, bidat diye de bir kin kusturmuş. Mantığı çok iyi. Malikî ulemasındandır. Malikî âlimlerinde güçlü mantık vardır.

Burada teberrüken, inşallah kıyamet günü büyük makamlarda buluşmayı umarak metni okuyacağım. Diyor ki: "Âlimlerin şeriatın hükmünü öğrenmekte sadece aracı olabileceklerini, asıl onların hüküm kaynağı olmadığını fark etmeden insanların hüküm kaynağı hâline getirilmesi dalalettir. Allah'tan başka bu konuda yardım edecek kimse yoktur." Çünkü çok kimsenin ayağı kaymış. "Son belge ve en üstün güç, şeriatımızdır. Başka bir şey olamaz." Yani esas, şeriat olmalıdır. Eğer şeriat bildiği için âlimse benim önünde kilitlendiğim şahsiyet bu dalalettir. Sonra buna bir örnek veriyor. Bu örnek muhteşem. Sözüne edeceği örneği belki 100 yerde okudum, farklı olarak bu bakışta ilk defa burada okudum ama.

1986 yılında kitabı aldığım da bana övmüşlerdi hocalarım bunu. İki gece hiç uyumadan okumuş, not almıştım. Bu notum o zamana ait. Şimdi tecelli etti, elhamdülillah. Neredeyse 30 sene sonra okumak nasip oldu. Yani şimdi de o hocalarımın dua ettim. O gün çizmiştim bunun altını, şimdi lazım oldu. Diyor ki: Resûlullah vefat ettiğinde ashab-ı kiram mübarek cenazesini bıraktılar, Beni Said denen kabilenin sakifesinde (sakife çardak demek, yazın çay içiliyor altında, asma yaprağından üstü kapalı, asma ile ona çardak diyoruz ya öyle bir şey) altında oturdular. Ne olacak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem peygamberliğinden sonraki hâlimiz, diye istişare ettiler. Ensar -Allah onlardan razı olsun- çok makul bir çıkış yaptılar. Dediler ki: Kardeşler, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret buyurdu, ben Ensar olmak istiyorum diye defalarca dedi. Bedir, Uhud, her yerde dinini bize emanet etti. Şimdi giderken Ensar'a özellikle bir vasiyetim yok veya var diye bir açıklama yapmadı ama Ensar'a düşkün olduğunu biliyorsunuz değil mi? Biliyoruz dediler. Dolayısıyla Medine'ye

geldiyse, Medineli birisi yani Ensar'dan birisi Resûlullah'a vekâlet etsin. Böylece Medine'nin konumunu devam ettirmiş olursunuz.

Hakikaten makul, mantıklı ve güzel bir teklif. Fakat dikkat edelim şimdi, diyor ki Şatıbî: İnsan aklına göre karar verilecek olsa bu doğru bir çıkıştı, diyor. Ebu Bekir dedi ki o zaman: Kardeşlerim, doğru söylüyorsunuz ama Resûlullah ne buyurmuştu: "İmamınız yani siyasî lideriniz Kureyş'ten olsun." Bu hadis, sahih hadistir. Resûlullah öyle dedikten sonra bunun Ensar'ı mı var, Muhacir'i mi var bir daha? O zaman "doğru söylüyorsun" dediler, bıraktılar. Ömer dedi ki: Kureyş'in en büyüğü de Ebu Bekir'dir, ben size Ebu Bekir'i teklif ediyorum. Kucaklaştılar. Resûlullah'ın vekilini Kureyş'ten bir adam olarak seçtiler. "Lideriniz Kureyş'ten olsun" sözü oradaki insan aklının önüne çıkarıldı, diyor Şatıbî. Şeriat budur, Müslüman da böyledir diyor. Bunun dışında, Müslümanlar bazı siyasî mülâhazalarını, akıl yürütmelerini, sosyolojik teorilerini hadisin-ayetin yerine oturtabiliyorlarsa bu dalalettir, sapıklıktır, İslam böyle değildir. Bu da Şatıbî'nin el-İ'tisam isimli kitabından yaptığımız alıntıdır.

Hamdele-salvele.